

datum: 18 januari 2023

Afstandsregels laanbomen terug afschaffen

Dit document is bestemd voor	Raad van Bestuur 18.01.2023
Waarover gaat het?	Advies aan de Kamercommissie Justitie over wetsvoorstel tot afschaffing afstandsregels voor laanbomen ¹
Gewenste beslissing	Ter goedkeuring
Aansluiting op strategische speerpunten VVSG	Volwaardige lokale autonomie en beleidsruimte Een kwaliteitsvolle leefomgeving
Traject	BC 4 Omgeving 21.12.2022 DB 11.01.2023
Verantwoordelijke stafleden	Steven Verbanck
Belang voor de lokale besturen	Gemeenten willen op het openbaar domein bomen kunnen planten. Dit is ook een speerpunt in het Klimaatpact.

Samenvatting standpunt

De VVSG steunt het wetsvoorstel waarbij de afstandsregels voor bomen niet gelden voor bomen op het openbaar domein die te dicht bij de rooilijn zouden staan. We vragen voor die bomen ook een uitzondering op het recht voor de aangelande om takken en wortels te laten kappen.

¹ Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek, teneinde in een uitzondering te voorzien op het rooien en snoeien van bomen en beplantingen als die zich op het openbaar domein bevinden en waarde hebben voor het algemeen belang, *Parl.St. Kamer*, [nr. 55-2948](#)

De Kamercommissie Justitie vroeg op 14 december het advies van de VVSG over een wetsvoorstel dat zij gaan behandelen. Het voorstel houdt in dat de afstandsregels voor bomen zoals die gelden tussen burens, niet meer zouden gelden voor bomen op het openbaar domein. Zij verwachten ons advies tegen 27 januari 2023.

1. Nieuw Burgerlijk Wetboek

Op 1 september 2021 trad boek 3 'Goederen' van het nieuwe Burgerlijk Wetboek in werking.² Daarin zijn o.a. de regels over plantafstanden van bomen te vinden:

“Art. 3.133. Afstanden van beplantingen

Alle beplantingen moeten minimaal op de hierna bepaalde afstanden van de perceelsgrens staan, tenzij indien partijen hierover een contract hebben gesloten of indien de beplantingen al meer dan dertig jaar op dezelfde plaats staan.

De in het eerste lid bedoelde afstand bedraagt voor bomen die minstens twee meter hoog zijn, twee meter te rekenen vanaf het midden van de voet van de boom en voor de andere bomen, struiken en hagen een halve meter. De nabuur kan de snoeiing of rooiing eisen van de beplantingen die op een kortere afstand zijn aangebracht, tenzij de rechter van oordeel is dat zulks rechtsmisbruik uitmaakt. De rechter houdt bij dat oordeel rekening met alle omstandigheden van het geval, met inbegrip van het algemeen belang.

De nabuur kan zich evenwel niet verzetten tegen de aanwezigheid van beplantingen die niet hoger reiken dan de afsluiting tussen de percelen. Gaat het in dat geval om een niet-gemene afsluiting, dan heeft de eigenaar het recht deze als steun voor zijn beplantingen te gebruiken.

Art. 3.134. Overhangende takken en wortels

Indien een eigenaar van beplantingen waarvan de takken of wortels doorschieten over de perceelsgrens, nalaat de doorschietende takken of wortels te verwijderen binnen zestig dagen na een ingebrekestelling per aangetekende zending van de nabuur, kan deze laatste eigenmachtig, op kosten van de eigenaar van de beplantingen, deze takken of wortels wegsnijden en zich toe-eigenen. Als de nabuur het doorschietende zelf wegsnijdt, draagt hij zelf het risico voor de schade die hij aan de beplantingen toebrengt. Hij kan eveneens eisen dat de eigenaar dit wegsnijdt, tenzij de rechter van oordeel is dat zulks rechtsmisbruik uitmaakt. De rechter houdt bij dat oordeel rekening met alle omstandigheden van het geval, met inbegrip van het algemeen belang. Het recht om de verwijdering te eisen, kan niet uitdoven door verjaring.

Vruchten die op natuurlijke wijze van de bomen op een aanpalend onroerend goed vallen, behoren toe aan degene die het genot van dit laatste onroerend goed heeft.”

² Wet 04.02.2020 houdende boek 3 'Goederen' van het Burgerlijk Wetboek, [Inforum 334605](#)

Deze regeling is overgenomen uit het Veldwetboek (art. 35, 36 en 37) Belangrijkste wijziging is niet in de wettekst zelf maar in de parlementaire bespreking te vinden: "**Er is in geen enkele uitzondering voorzien voor het openbaar domein.**"³ De afstandsregels zijn voortaan niet alleen van toepassing op bomen bij de perceelsgrens tussen twee privé-percelen, maar ook op bomen nabij de rooilijn tussen een privé-perceel en het openbaar domein. Onder de oude regeling in het Veldwetboek was het vaste cassatierechtspraak dat die alleen toepasselijk waren op de grens tussen privé-percelen en niet langs de rooilijn. Dat onderscheid was geen probleem voor het Grondwettelijk Hof.⁴

2. Huidige situatie na arrest Grondwettelijk Hof

Natuurpunt, BOS+, Bond Beter Leefmilieu, Trage Wegen, Vereniging voor Openbaar Groen (VVOG), WWF en de Voetgangersbeweging stapten tegen deze wijziging naar het Grondwettelijk Hof. In een arrest van 21 oktober 2021⁵ bevestigde het Grondwettelijk Hof dat de plantafstanden in principe ook gelden langs wegen zoals tussen buren.

Het Hof maakte wel drie nuanceringen:

1. Deze regels gelden niet als ze "de **openbare bestemming** van het openbaar domeingoed in de weg staan" (art. 3.45 BW). En beplantingen zijn daar in veel gevallen essentieel voor. "Dat lijkt in het bijzonder het geval voor de openbare wegen en hun bermbeplantingen." zegt het Hof. (§ B.26.1)
2. Het Burgerlijk Wetboek bevat slechts de algemene regels over de rechten van buren. Een **gewestdecreet** mag specifieke afwijkende regels maken over de rechten van aangelanden. (§ B.12.3). Zo geeft artikel 36 van het gemeentewegendecreet aan de gemeenteraad de bevoegdheid om daarover reglementen te maken.
3. Tenslotte zijn de nieuwe regels alleen van toepassing op **nieuwe** beplantingen (§ B.22.1). Ze gelden niet op wat al is aangeplant voor de inwerkingtreding ervan op 1 september 2021 (art. 37 wet 04.02.2020)

Door de nieuwe regels, ook met de nuanceringen van het Grondwettelijk Hof, is het voor gemeentelijke groendiensten **riskant** om nog laanbomen te plannen die dichter dan twee meter van de rooilijn zullen komen. Dat mag als de afstandsregel de openbare bestemming van het openbaar domein in de weg staat". Wie kan op voorhand inschatten hoe een rechter hierover zal oordelen?

De nieuwe regels zorgen voor rechtsonzekerheid, terwijl het vanzelfsprekend zou moeten zijn **dat bomen ook thuis horen op het openbaar domein**. Nieuwe rechtsregels mogen geen extra drempels opwerpen tegen het aanplanten van bomen.

³ *Parl. St. Kamer*, nr. 55-0173/1, p. 250

⁴ Grondwettelijk Hof 12.10.2017, nr. 115/2017, [Inforum 314613](#)

⁵ arrest nr. 148/2021, [Inforum 350129](#) - [persbericht van het Hof](#) - [nieuwsbericht van de VVSG](#)

3. Wetsvoorstel

In de Kamer is nu hierover een wetsvoorstel ingediend. Specifiek wil het wetsvoorstel in het artikel over **plantafstanden** een **extra uitzondering** invoegen **voor bomen die tot het openbaar domein behoren**. Het eerste lid van art. 3.133 BW zou dan worden:

“Alle beplantingen moeten minimaal op de hierna bepaalde afstanden van de perceelsgrens staan, tenzij indien partijen hierover een contract hebben gesloten of indien de beplantingen al meer dan dertig jaar op dezelfde plaats staan of indien ze tot het openbaar domein behoren.”

De VVSG steunt dit voorstel zodat de afstandsregels voor bomen niet meer gelden voor bomen op het openbaar domein die te dicht bij de rooilijn zouden staan.

Daarnaast vragen we om ook een **uitzondering** te maken op artikel 3.134 BW. Volgens dat artikel heeft de aangelande het recht om **takken en wortels** te laten kappen van bomen op het openbaar domein die voorbij de rooilijn groeien. Die regel geldt ook voor bomen die wel op de juiste plantafstand staan.

Als bomen op het openbaar domein dicht bij de rooilijn mogen staan, dan lijkt het ons logisch dat zulke bomen niet verminkt mogen worden door het kappen van bijna de helft van hun takken en wortels.

Eventuele overlast kan de aangelande nog steeds voorleggen aan de vrederechter o.b.v. **bovenmatige burenhinder**.⁶ Om dat te beoordelen, moet de rechter ook rekening houden met “de publieke bestemming van het onroerend goed van waaruit de hinder wordt veroorzaakt”.

-*-

⁶ art. 3.101 BW, vroeger gebaseerd op oud art. 544 BW